

KOKOUSAIKA	24.9.2020 klo 15.34 - 18.21
KOKOUSAIKKA	Raatihuone, kaupunginhallituksen kokoushuone
SAAPUVILLA OLLEET JÄSENET	Andrejev Katja Erkkilä Titta, puheenjohtaja Hämäläinen Pentti Koskiaho Vesa Muurman Peter Niemi Milko Pousi Ritva-Leena Rinne Ari Vapalahti Sanna
MUUT SAAPUVILLA OLLEET	Inkeroinen-Lalu Elina, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Peltonen Nina, kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja Tulokas Kalervo, kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja, saapui klo 15.46 Muhonen Hannu, kaupunginjohtaja, esittelijä Ovaska Maria, hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä Vilen Olli, talousjohtaja Nordman Pia, osallisuusjohtaja, poistui klo 18.19, § 176 käsittelyn jälkeen Hartikainen Veli-Matti, Kymsoten hallituksen jäsen, poistui klo 17.51
PÖYTÄKIRJAN ALLEKIR- JOITUS JA VARMENNUS	Pöytäkirja on sähköisesti hyväksytty ja allekirjoitettu Haminan kaupungin asianhallintajärjestelmässä kaupunginhallituksen puheenjohtajan, pöytäkirjantarkastajien ja pöytäkirjanpitäjän toimesta.
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUSAJANKOHTA	Pöytäkirja on tarkastettu kokouksen jälkeen 24.9.2020.
PÖYTÄKIRJAN NÄHTÄVÄNÄPITO	Pöytäkirja on tarkastamisen jälkeen nähtävillä kaupungin internet sivuilla 25.9.2020 lähtien. Kokouksen alussa Kymsoten toimitusjohtaja Annikki Niiranen esitteli Kymsoten vuoden 2021 talousarvion vaikutuksia Haminan kaupungille. Kokous keskeytettiin klo 17.55 ja kokousta jatkettiin klo 18.00. Tämä jälkeen käsiteltiin kokouksen viralliset pykälät.

174 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Hamina/207/2020

176 § **Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi**

Kaupunginhallitus 14.9.2020 § 161

Hamina osana maakuntaa ja Sote-kuntayhtymää

Kuntayhtymä Kymsote on vastannut Kotkan, Pyhtään, Virolahden, Miehikkälän, Kouvolan ja Haminan sote-palveluista vuoden 2019 alusta lukien. Toiminta ja yhteistyö vakiintuu vähitellen ja kokemukset palvelujen saavutettavuuden ja saatavuuden yhdenvertaisen järjestämisen haasteista ovat merkittäviä. Lainsäädännön tulisi tukea erityisesti niitä ennakoivia ja ehkäisevän työn rakenteita ja toimintoja joilla voidaan kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä lisätä kuntalaisten työ- ja toimintakykyä sekä hillitä kustannuskehitystä. *Lisäksi lainsäädännöllä on varmistettava alueittain tarkoituksenmukainen julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö. Hyvinvoinnin edistämisellä on keskeinen merkitys Kymenlaakson sote-maakunnan tulevien vuosien palvelutarpeen kehittymiseen ja kustannusten kasvuun.*

Lausuntopyynnön taustaa

Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja maakuntien perustamista sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta hallitusohjelman mukaisesti. Mainitut ministeriöt pyytävät 25.9.2020 mennessä kunnilta ja kaupungeilta sekä muilta tahoilta lausuntoa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudet kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on turvata pelastustoimen palvelujen saatavuus, kattavuus ja laatu myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoitteena on kehittää ja tukea pelastustoimen valtakunnallista tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta. Uudistuksella vastataan pelastustoimen haasteisiin vahvistamalla toimialan valtakunnallisia voimavaroja, kehittämällä toimialan johtamista ja ohjausta sekä tiivistämällä alan toimijoiden yhteistyötä. Tavoitteena on varmistaa myös, että maakuntien pelastuslaitoksilla on mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluja koko maassa. Näin varmistetaan jatkossakin

pelastustoiminnan ja ensihoidon palvelutuotannon toiminnallinen ja kustannustehokkuus.

Lausuntopyynnön kohteena olevalla hallituksen esitysluonnoksella ehdotettaisiin säädettäväksi uuden hallintotason perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lait, joita olisivat maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, laki pelastustoimen järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki, maakuntien rahoituslaki sekä ehdotukset kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi. Perustettaville uusille maakunnille siirrettäisiin vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä.

Haminan lausunto

Sote-maakuntarahoituksen kestävyys ja erikoissairaanhoidon jatkuvuuden turvaaminen Kymenlaaksossa.

Haminan kaupungin lausuntoa liittyen sote-maakuntien rahoitusjärjestelmän kestävyteen ja Kymenlaakson asemaan Uudenmaan erilliskäytön osalta on valmisteltu yhteistyössä Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän (Kymsote) kanssa.

Hamina esittää, että Uudenmaan erilliskäytön lain § 2 soveltamisalan osalta tulee täytäntöönpanossa mahdollistaa Kymenlaakson ja HUS-maakuntayhtymän toimivan yhteistyön jatkuvuus ja turvata erikoissairaanhoidon ja laaja-alaisen yhteispäivystyksen jatkuvuus Kymenlaaksossa.

Laissa sote-maakuntien rahoituksesta § 3 säädetään valtion rahoituksesta sote-maakunnille. Valtion rahoitusta myönnetään sote-maakunnille lakiluonnokseen kirjattujen määrätymistekijöiden painotusten mukaisesti. Sote-maakuntien tarvevakioissa rahoituksessa tulee huomioida alueiden erityispiirteet, jotka ovat syntyneet vuosien aikana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen keskeinen tavoite on sosiaali- ja terveyspalveluiden (ml. erikoissairaanhoidon) saatavuus ja saavutettavuus kaikille maakunnan asukkaille. Tulevassa Kymenlaakson sote-maakunnassa erikoissairaanhoidon palveluita tullaan tarjoamaan Kotkan keskussairaalassa ja Ratamokeskuksessa Kouvolassa. Kymenlaakson sote-maakunnan rahoituksessa tulee huomioida tämä erityispiirre siten, että maakunnan asukkaille turvataan yhdenvertainen palveluiden saavutettavuus.

Kuntien rahoitus

Kuntien rahoitus on turvattava sote-uudistuksen jälkeen. Sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi valtionosuusjärjestelmään esitetty tasausjärjestely ei

ole riittävä eikä sitä voi hyväksyä esitetyllä tavalla. Kuntakohtaisen tasapainotilan muutoksen enimmäisrajaksi esitetty 100 euroa per asukas on liian suuri ja rajaa tulee ehdottomasti laskea. Esitetyllä rajalla jo 20 000 asukkaan kaupungissa uudistuksen siirtymäajan jälkeen kaupungin käyttötalous voisi vuositason heiketä jopa 2 miljoonaa euroa. Vastaavia säästöjä tämän kokoluokan kaupungeissa on mahdotonta löytää edes siirtymäajan puitteissa. Käytännössä uudistuksessa vieläpä rangaistaan niitä kuntia, jotka ovat pystyneet tuottamaan sosiaali- ja terveyspalvelut maan keskiarvoa edullisemmin ja tehokkaammin. Esitettyä järjestelmämuutoksen tasausta on laskettava 50 euroon per asukas.

Niin ikään aloittavien sote-maakuntien rahoitus ja taloudelliset edellytykset on turvattava. Esitetty 150 euroa per asukas tasausraja on liian korkea. Esimerkiksi Kymenlaakson noin 170 000 asukkaan maakunnalta leikattaisiin rahoitusta vaiheittain vuodesta 2023 vuoteen 2029 ulottuvana siirtymäaikana peräti 23 miljoonaa euroa. Koska Kymenlaaksossa väestörakenteesta aiheutuvat palvelutarpeet ovat maan keskiarvoa suuremmat, ei rahoitus voi eriytyä palvelutarpeesta päinvastaiseen suuntaan. Pysyvän siirtymätasauksen enimmäisrajaa on alennettava 75 euroon per asukas.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen

Oppilashuolto

Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit toimivat nykyään pääosin opetustoimen alaisuudessa. Nykyistä järjestelyä on pidetty hyvänä muun muassa siinä suhteessa, että palvelujen järjestäjä tuntee oppilaitosympäristön ja myös oppilaiden tarpeet hyvin ja yhteistyö opetustoimen edustajien kanssa on luontevaa.

Tässä kannanotossamme esitämme perustelumme kuraattori- ja psykologipalveluiden toteuttamiselle kuntien sivistystoimen alaisuudessa, osana koulutuspalveluiden organisaatiota. Tuomme myös esille suuren huolemme opiskeluhoitopalveluiden tulevaisuudesta, mikäli lakiesitys toteutuu nykyisessä muodossaan. Toivomme, että esittämämme näkemykset otetaan huomioon sote-maakuntien perustamista koskevaa lakia käsiteltäessä.

Haminan kaupungin kanta on, että opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut tulee myös jatkossa toteuttaa osana koulutuspalveluiden organisaatiota. Kunnille koulutuksen järjestäjinä tulee siten säilyttää oikeus järjestää opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut osittain tai kokonaan kunnallisena palveluna, yhdessä muiden kuntien kanssa tai sopia palveluiden järjestämisestä sote-maakunnan kanssa. Palvelujen rahoitus tulee järjestää siten, että se mahdollistaa eri vaihtoehdot. Mikäli asian valmistelu ei nykyisen sote-maakuntien perustamista koskevan aikataulun puitteissa ole mahdollista, tulee opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisvelvollisuus säilyttää kunnilla sekä ensi sijassa irrottaa

opiskeluhuollon toimintaa koskeva valmistelu nykyisestä lakiesityksestä varaten asialle erillinen valmistelu.

Hallitus esittää huolensa, että oppilaat ja opiskelijat ovat tällä hetkellä eriarvoisessa asemassa opiskeluhuollon palvelujen saannin suhteen. Sote-uudistuksella pyrittäisiin turvaamaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Tunnistamme, että opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden saatavuudessa on suuria kuntakohtaisia ja valtakunnallisesti myös laajempia aluekohtaisia eroja, johtuen muun muassa vaikeuksista saada rekrytoituksi ammattilaisia näihin tehtäviin.

Opiskeluhuollon nykyisten psykologien ja kuraattorien siirtäminen liikkeenluovutuksella sote-maakuntiin ei kuitenkaan maakuntatasolla lisää henkilöstön määrää eikä myöskään estä merkittävien erojen syntymistä eri maakuntien opiskeluhuollollisten palveluiden välille. On myös huomioitava, että osassa kuntia nykyiset opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut on järjestetty ostopalveluina tai osana muiden työntekijöiden toimenkuvaa, jolloin siirrettävää opiskeluhuollon henkilöstöä ei olisi siinä määrin kuin mitä nykyistä palvelua on ollut kunnissa tarjolla. Pidämme siten kestävämmänä, että sote-maakunnalle ollaan siirtämässä velvollisuus opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisestä ja vastaavasti kunnilta viemässä pois tämä oikeus ja olemassa oleva henkilöstö tilanteessa, jossa perustettavalla sote-maakunnalla ei lähtökohtaisestikaan olisi edellytyksiä täyttää tätä velvoitetta, riittämättömistä henkilöstömääristä johtuen.

Nykyisillä henkilöstömäärillä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja yhdenvertainen toteuttaminen maakuntatasolla tarkoittaisi työnkuvan voimakasta rajautumista yksilö- ja vastaanottotyöhön, johtuen ihan jo opiskeluhoitolain mukaisesta veloitteesta henkilökohtaisten psykologi- ja kuraattoritapaamisten järjestämiseen. Tämä olisi vastoin vuonna 2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoitusta, jossa asetettiin opiskeluhuollon painopiste yhteisölliseen ja ennaltaehkäisevään työhön. Huolenamme on, että korjaavia palveluja pyritään nyt vahvistamaan hyvinvointia ylläpitävän ja edistävän työn kustannuksella.

Lisäksi katsomme, että nykyisin opiskeluhuollon palveluihin panostaneiden ja ammattilaisten rekrytoinnissa onnistuneiden kuntien oppilaiden ja opiskelijoiden palveluja ei saa heikentää vedoten yhdenvertaisuuteen. Yhdenvertaisuutta ei nähdäksemme ole se, että tällä hetkellä opiskeluhuollon järjestämisestä huolehtineiden kuntien palvelutasoa huomattavasti heikennetään, jotta maakuntatasolla saataisiin järjestettyä yhtenäinen palvelutaso, joka tulisi kuitenkin olemaan oppilaiden ja oppilaitosyhteisöjen tarpeisiin nähden todennäköisesti riittämätön.

Lakiesityksen valmistelussa mainitaan, kuinka isompaan yksikköön siirtymisellä voisi ammatillisen tuen vahvistumisen kautta olla positiivinen vaikutus myös henkilöstön saatavuuteen ja työhyvinvointiin.

Emme näe, kuinka sote-maakuntiin siirtäminen ratkaisevalla tavalla helpottaisi henkilöstön rekrytointia ja vaikutuksen työhyvinvointiin näemme päinvastoin kielteisenä mahdollisen työmäärän lisääntymisen ja työskentely-ympäristön vaihtuvuuden myötä. Emme ole lainkaan vakuuttuneita, että sote-maakunta olisi kuntatyönantajaa houkuttelevammaksi koettu työnantaja.

Tunnistamme, että työntekijöillä voi olla ammattiuransa eri vaiheissa erilaisia toiveita, samoin koulutuksen järjestäjillä voi olla erilaisia tarpeita. Tunnistamme, että esimerkiksi pienten kuntien opetustoimessa ainoina ammattikuntansa edustajina toimivien koulupsykologien ja -kuraattorien työ voi olla haastavaa ja etenkin ammattiuransa alussa olevilla työntekijällä saattaa olla toiveena työskennellä suuressa organisaatiossa, jossa pääsee kokeilemaan myös muita ammattinsa sovellusaloja. Monia työntekijöitä sen sijaan voi motivoida mahdollisuus kehittää omaa työnkuvaansa ja hyödyntää omaa erityisosaamistaan työssään juurikin oman kuntansa oppilaiden ja opiskelijoiden hyväksi. Kokemus työn mielekkyydestä ja sitoutuminen työhön voisi kärsiä, mikäli jatkossa ei olisi mahdollista enää pitkäjänteisesti kiinnittyä työskentelemään ja kehittämään toimintaa tutuiksi tulleissa oppilaitosyhteisöissä, vaan henkilöstöresurssia voitaisiin kohdentaa maakunnallisesti kulloisenkin tarpeen ja kiireellisyyden mukaan.

Huolenamme on, että opiskeluhuollon kuraattoreja ja psykologeja sijoiteltaisiin maakunnassa toisin kuin mitä heidän nykyiset toimipisteensä ja työskentelykuntansa ovat, jolloin kunnissa olemassa olevat yhteistyörakenteet ja toimivat työyhteisöt rikkoutuisivat, eikä opiskeluhuollon kuraattoreille ja psykologeille enää ennättäisi muodostua työn onnistuneen toteuttamisen vaatimaa ymmärrystä opetuksen ja koulunkäynnin järjestämiseen liittyvistä paikallisista realiteeteista. Huomionarvoista on, että myös työntekijöitä edustavat ammattiliitot ovat jo aiemmin antaneet lausuntonsa koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden säilyttämiseksi kunnissa.

Näemme oppilaitoksissa toimivan opiskeluhuollon myös laajempaan eettiseen ja toisaalta kuntien perustehtäviin kytkeytyvänä kysymyksenä. Koska yhteiskunta velvoittaa lapset ja nuoret suorittamaan oppivelvollisuuden, mikä valtaosalla lapsista ja nuorista tarkoittaa kunnalliseen perusopetukseen osallistumista, jonka lisäksi työelämästä osalliseksi pääseminen edellyttää usein myös vähintään 2. asteen koulutuksen, on meillä velvollisuus kaikin keinoin huolehtia, että oppilaitosten toiminta sinänsä on lasten ja nuorten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä tukevaa sekä mahdollistaa kaikille lapsille ja nuorille oppimisen ja koulunkäynnin onnistuminen.

Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen siirtyessä maakuntaan sivistystoimen palvelut tulevat olemaan kuntien keskeinen tehtävä ja kuntien palveluiden on myös jatkossa tuettava lasten ja nuorten hyvinvointia, kehitystä ja kasvua. Näemme luontevana, että kunnilla tulee jatkossakin olla mahdollisuus huolehtia myös tarpeitaan vastaavan

opiskeluhuollon järjestämisestä. Näemme, että psykologien ja sosiaalialan ammattilaisten asiantuntemusta tarvitaan oppilaitosorganisaatioissa, sillä psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi rakentuu ja sitä ylläpidetään arjen kohtaamisissa lasten ja nuorten kehitysympäristöissä, joista koulu on kodin ohella kenties keskeisimpiä.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa ja oppilaitosten arjessa on myös tunnistettu kasvavaa tarvetta psykologian ja sosiaalialan asiantuntemukselle. Myös vaatimukset ja odotukset koulujen toteuttamasta hyvinvointityöstä ja esimerkiksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämisestä ovat lisääntyneet sisältyen muun muassa nykyisiin opetussuunnitelmiin. Näemmä, että opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien siirtäminen pois sivistystoimen henkilöstöstä olisi ristiriidassa näiden tarpeiden kanssa ja siirtäisi kuntaorganisaatioista pois merkittävän määrän asiantuntemusta lasten ja nuorten psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisesta. Huolenamme myös on, että muutoksen myötä opettajat jäisivät koulun arjessa aiempaa enemmän yksin psyykkisesti oireilevien ja käytökseltään haastavien oppilaiden kanssa.

Opetushenkilöstön kuormittuminen vastaavasti edelleen heikentää heidän valmiuksiaan vastata näiden lasten ja nuorten tarpeisiin. Osana sivistystoimea ja oppilaitosten opiskeluhoitoa työskentelevät psykologit ja kuraattorit ovat tärkeässä asemassa lisäämässä muiden lasten ja nuorten kanssa toimivien aikuisten ymmärrystä oppilaiden psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista ja siten oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksistä. Tiedossa on, että esimerkiksi tunnistamatta ja ilman asianmukaista tukea jäävät oppimisvaikeudet, neuropsykiatriset häiriöt ja toisaalta esimerkiksi kiusaamiskokemukset ovat riskitekijöitä myöhemmälle psyykkiselle pahoinvoinnille ja yhteiskunnalliselle syrjäytymiselle. Lisäksi sote-uudistuksen myötä olisi jäämässä edelleen epäselväksi kuntien yhä enenevässä määrin oppilaitoksiinsa palkkaamien opiskeluhoitotyötä täydentävien muiden hyvinvointiin keskittyneiden henkilöstöryhmien kuten erilaisten tunnetaito-ohjaajien, tsemppareiden, psyykkareiden ja koulusosionomien asema ja heidän työnsä suhde sosiaalialan ja terveydenhuollon lainsäädäntöön ja kirjaamiskäytäntöihin.

Hallituksen lakiesityksessä on pyritty turvaamaan opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden säilyminen lähipalveluina määrittämällä näiden ammattilaisten työtilojen sijainti oppilaitoksille tai niiden välittömään läheisyyteen. Vastaanottotilan tai edes vakituisen työhuoneen sijainti ei kuitenkaan nähdäksemme riitä turvaamaan esimerkiksi yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteutumista. Koemme, että lakiesityksessä ei tunnisteta opiskeluhoitotyön merkitystä ja olemusta osana oppilaitosten arkea. Lisäksi jää tunnistamatta, että opiskeluhoito on kaikkien koulun työntekijöiden yhteinen tehtävä. Siksi on lähtökohtaisesti virheellinen ajatus, että ”opiskeluhoito” olisi yhtenäinen ja toimiva kokonaisuus siinä ja vain siinä tapauksessa, että sote-maakuntiin siirrettäisiin kouluterveydenhuollon lisäksi myös opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit. Nykymuotoisessa

opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluissa ei ole kyse vain oppilaitosten tiloihin sijoitetuista sosiaalityön ja terveydenhuollon palveluista vaan aidosti kuntien sivistystoimen omasta toiminnasta ja henkilöstöstä, siinä missä esimerkiksi erityisopetus ja oppilaanohjauskin.

Kunnan sivistystoimessa koulupsykologeilla ja -kuraattoreilla on mahdollisuus osallistua oppilaitosten toimintakulttuurien kehittämiseen osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Yhteisöllinen opiskeluhoito vahvistaa oppilaitoksissa toimintatapaa, joka edistää kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Kehittämistyön lähtökohtana on paikallisen toimintaympäristön tuntemus sekä luonteva yhteistyösuhde kunnalliseen pedagogiseen johtoon. Hyvinvointitavoitteiden toteutumiseksi ensisijainen huomio tulee kiinnittää koulun aikuisten toimintaan ja yhteisiin käytänteisiin. Toimintakäytänteitä kehitettäessä ja arkeen juurrutettaessa keskeistä on opetushenkilöstön esimiehen eli rehtorien tuki ja koko henkilöstön sitoutuminen. Oppilaitosten toimintakulttuurin kehittäminen on siten jatkuvaa ja pitkäjänteistä työtä, eikä sitä ole mahdollista tehdä ulkoapäin, maakunnasta tulevana suosituksina tai yksittäisinä interventioina, ja opetuksen ja koulunkäynnin järjestelyt kuten pedagogisen tuen antaminen ovat jatkossakin kuntien omia hallinnollisia päätöksiä. Osana kunnan omaa sivistystoimea kuraattoreilla ja psykologeilla on myös mahdollisuus viedä eteenpäin oppilaiden hyvinvointia edistäviä muutoksia paikalliset realiteetit ja kunnallisen päätöksentekoprosessin hyvin tuntevan esimiehensä tuella.

Lakiesityksen perusteena on esitetty myös huoli opiskeluhoitotyön laadusta ja työntekijöiden ammatillisesta osaamisesta avaamatta kuitenkaan tarkemmin, millaisia puutteita nykyisessä työssä nähdään. Nähdäksemme lähtökohtana tulee olla, että ammatillisen pätevyyden antava peruskoulutus antaa riittävän osaamisen työn kyllin laadukkaaseen toteuttamiseen. Mikäli näin ei ole, tulee tilanteeseen puuttua koulutuksellisin uudistuksin. Oman kokemuksemme mukaan opiskeluhoitomme kuraattorit ja psykologit osallistuvat aktiivisesti ammatilliseen täydennyskoulutukseen ja heillä on runsaasti erityisosaamista, joka ulottuu ammatillisen pätevyyden antavaa peruskoulutusta laajemmalle. Ammattilaisten välistä yhteistyötä ja hyvien käytäntöjen jakamista sekä ammatillista täydennyskoulutusta voidaan edistää ja järjestää myös eri kuntien ja kuntien ja sote-maakunnan yhteistyönä. Haluamme lisäksi muistuttaa, että opiskeluhoollon kuraattorin ja psykologin työ on vaativaa asiantuntija- ja vuorovaikutustyötä, joka edellyttää tekijöiltään hyvin laajaa tuntemusta lasten ja nuorten psykososiaalisesta kehityksestä, oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksistä sekä keinoista edistää näitä yksilö- ja ryhmätasolla sekä osana koko oppilaitosyhteisön toimintaa. Ajoittain on nostettu esille esimerkiksi yksittäisiä menetelmiä lievästi tai keskivaikeasti masentuneiden nuorten hoitamiseksi. On kuitenkin muistettava, että mielenterveyshäiriöiden tunnistaminen ja lievien ongelmien ratkaiseminen on osa opiskeluhoollon laajaa työnkuvaa,

mutta ei suinkaan koko kuva, eikä ammatillinen osaaminen perustu yksittäisten yksilö- tai ryhmäinterventiomenetelmien hallintaan.

Huolenamme myös on, että sote-maakunnan organisaatiossa työskennellessään koulupsykologeja ja koulukuraattoreja siirrettäisiin paikkaamaan henkilöstövajetta muissa sote-maakunnan lakisääteisissä palveluissa. Lakiesityksen valmistelussa todetaan, että sote-maakunnan sosiaali- ja terveystoimen organisaatiossa kuraattoreilla olisi myös tarvittaessa mahdollisuus tehdä sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointeja ja päätöksiä. Tämä on nähdäksemme opiskeluhoitopalveluiden toteutumisen kannalta hyvin huolestuttava kehityssuunta, kun tiedossa on monia paikkakuntia koskeva lastensuojelun henkilöstövajaus ja palvelujen ruuhkautuminen. Vastaavalla tavalla mikään ei nykyisenmukaisessa lakiesityksessä estäisi, etteikö koulupsykologeja käytettäisi sote-maakunnissa esimerkiksi paikkaamaan lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen henkilöstövajetta pyrittäessä vastaamaan kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon mukaisiin hoidontarpeen arviointia sekä hoidon alkamista koskeviin määräaikoihin.

Suurena huolenamme onkin, että nykyinen lakiesitys ei turvaa opiskeluhoillon psykologien ja kuraattorien asiantuntemuksen ja työpanoksen säilyminen aidosti oppilaitosten ja oppilaiden käytössä vaan päinvastoin avaa mahdollisuuden kohdentaa heidän työpanostaan muihin sote-maakunnan lakisääteisiin tehtäviin. Opiskeluhoollollisella työllä ei voida nyt eikä tulevaisuudessa myöskään korvata koulun ulkopuolista kuntoutusta ja muuta palveluverkoston toimintaa, jota esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevat oppilaat usein tarvitsevat. Opiskeluhoillon tulee vastata aidosti kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden laajemman hyvinvoinnin, oppimisen ja koulunkäynnin tarpeisiin. Monissa kunnissa on kokemusta erikoissairaanhoidon jalkautuvasta ja konsultoivasta työstä ja esimerkiksi tällaista yhteistyötä tulisi jatkossakin kehittää sen sijaan, että pyrittäisiin integroimaan opiskeluhoitopalvelut osaksi sote-maakunnan palveluja. Haluamme nostaa myös esille, että kaikilla koulukuraattoreilla ei ole sosiaalityöntekijän pätevyyttä, jolloin kunnan opiskeluhoillosta sote-maakuntaan siirrettävä henkilöstö saattaisi joutua keskenään eriarvoiseen asemaan, mikäli koulukuraattorien toimenkuvaan lisättäisiin myös lastensuojelullista päätöksentekotyötä.

Hallitus esittää, että opiskeluhoito olisi sote-uudistuksen jälkeen keskeinen ja konkreettisesti kunnan sekä sote-maakunnan yhdyspinnalla toimiva palvelu. Näemme, että sote-maakunnan ja sivistystoimen välisen yhteistyön onnistumiseksi koulupsykologien ja -kuraattorien on tärkeää jatkossakin työskennellä kunnan sivistystoimessa. Sosiaalialan ja terveydenhuollon ammattilaisilla on paremmat valmiudet tehdä keskenään yhteistyötä yli organisaatorajojen kuin mitä opetusalan ammattilaisilla olisi tehdä yhteistyötä sote-maakunnan toimijoiden kanssa. Koulukuraattori ja koulupsykologi ovatkin usein koulun henkilökunnasta he, jotka eniten ovat olleet yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden

kanssa. Koulun ja näiden muiden toimijoiden välinen yhteistyö vaikeutuu, mikäli sivistystoimeen ei jää henkilöstöä, jolla olisi kokemusta tällaisesta verkostoyhteistyöstä ja esimerkiksi tietämystä eri ammattilaisten tehtäväkentästä. Haluamme myös muistuttaa, että vaikka opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien verkostoyhteistyö koulun ulkopuolisten sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden kanssa on tärkeää, on se silti toissijaista verrattuna yhteistyöhön koulun henkilöstön kanssa. Jotta oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen, ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen olisi mahdollisimman oikea-aikaista ja oikein kohdennettua ja siten myös vaikuttavaa, tarvitaan sujuvaa yhteistyötä ja tiedonkulkua oppilaitosten arjessa työskentelevien opettajien, oppilaitosten rehtoreiden sekä opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien välillä. Tämä toteutuu parhaiten, kun myös koulukuraattorit ja -psykologit ovat sijoittuneina sivistystoimeen.

Hallitus esittää, että opiskeluhuollon ja koulun ulkopuolisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden nykyistä sujuvampaa tiedonkulkua edesauttaisi, mikäli opiskeluhuollon työntekijät toimisivat saman rekisterinpitäjän eli sote-maakunnan alaisuudessa. Sote-maakunnilla olisi myös kuntia parempi mahdollisuus hankkia asianmukaiset opiskeluhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmät.

Rekisterinpitäjänä voi kuitenkin jo nykyisinkin toimia myös muu taho kuin kunta. Mikäli halutaan sote-maakunnan kanssa yhteinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä, ei tämä edellytä opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien siirtämistä sote-maakuntaan. Vastaavasti mikäli opiskeluhuollon toiminnan kehittämistä muutoin koetaan tarpeelliseksi yhtenäistää maakuntatasolla, myös tähän löytynee ratkaisuja ilman koulupsykologien ja -kuraattorien siirtoa maakuntaan. Esimerkiksi opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaavat opiskeluhuollon ohjausryhmät voivat niin ikään toimia useamman koulutuksen järjestäjän yhteistyönä, mikä niin haluttaessa voisi mahdollistaa myös maakuntatasolla toimivan ohjausryhmän. Sen sijaan oppilaitoskohtaiset koulutuksen järjestäjän nimeämän tahon johtamat yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät tulevat jatkossakin olemaan keskeisessä asemassa paikallisten yhteisöllisen hyvinvointityön tarpeiden tunnistamisessa ja kohdentamisessa.

Haluamme lopuksi muistuttaa, että myös vuonna 2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain yhtenä tavoitteena on ollut juurikin opiskeluhuoltopalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja laadun turvaaminen. Työ lain mukaisten käytäntöjen juurruttamiseksi oppilaitosten toiminta-arkeen on viime vuosina edennyt, mutta on edelleen kesken. Kuntia tulisi tukea lain toimeenpanossa ja oikeiden työtapojen löytämisessä sen sijaan, että lakia keskimäärin opetushenkilöstöä usein paremmin tuntevat koulupsykologit ja -kuraattorit viettäisiin pois sivistystoimen organisaatioista. Oppilas- ja opiskeluhuoltolain toimeenpanoa seurataan ja sen toteutumista arvioidaan jo nykytilanteessa aktiivisesti olemassa olevilla valtakunnallisilla seurantaindikaattoreilla kuten Kouluterveyskyselyt ja

TEAvisarin tiedonkeruu. Jatkossa voisi olla mahdollista aiempaa enemmän siirtää tällaisen seurantatiedon tuotantoa maakuntatasolla, vaikka koulupsykologit ja -kuraattorit jatkavat osana kuntien sivistystoimea.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa ja maakunnassa

Kunnan tehtävä on edistää hyvinvointia seuraamalla asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Lain mukaan ”Valtuustolle tulee vuosittain raportoida kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta sekä toteutuneista toimenpiteistä. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tavoitteet. Lisäksi sen tulee määrittellä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on arvioitava ennakkoon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen ja otettava ne huomioon kunnan eritoimialojen päätöksenteossa. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseksi. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho ja tehtävä yhteistyötä sote-maakunnan sekä muiden kunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on toimitettava sote-maakunnalle ja julkaistava julkisessa tietoverkossa”.

Sote-maakunnan tehtävä hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseksi arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. Sen on myös asetettava suunnittelussaan tavoitteet, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja tuottaminen edistää hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi sote-maakunnan on määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot. Sote-maakunnan on valmisteltava omalta osaltaan valtuustolleen valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laaditaan yhteistyössä alueenkuntien kanssa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on julkaistava julkisessa tietoverkossa. Sote-maakunnan on toimittava yhteistyössä alueenkuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Lisäksi sote-maakunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyötä muiden sote-maakunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sote-maakunnan on myös osaltaan mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Esitys hyvinvointia ja terveyttä edistävästä lainsäädännöstä asettaa sekä kunnille että maakunnalle selkeät tehtävät, missä maakunnan vastuu hyvinvointityössä on myös keskeinen. Haasteet hyvinvoinnin edistämiseksi tulevat liittymään näkemyksemme mukaan kunnan ja maakunnan välisen hyvinvointityön roolitukseen, resursointiin sekä

koordinaatiovastuun epäselvyyksiin erityisesti tilanteissa, jossa ovat mukana sekä sote-toimijat, kunta ja kolmas sektori.

Sote-kiinteistöt

Kiinteistöjen osalta laissa ehdotetaan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen sekä pelastustoimen käytössä olevien kiinteistöjen vuokraamista vähintään kolmen vuoden sopimuksella sote-maakunnan hallintaan. Sote-maakunta voi halutessaan pidentää vuokrasopimusta vielä vuodella. Tämän siirtymäkauden jälkeen sote-maakunta vuokraisi kaupungilta tarvitsemansa tilat. Vapaaehtoisen toiminnan piirissä olevien tilojen kanssa meneteltäisiin samalla tavalla.

Valtio maksaisi kunnille omaisuusjärjestelyistä kompensatiota. Tämä on mahdollista vain tapauksissa, joissa kunnan taloudellinen itsehallinto omaisuusjärjestelyiden perusteella vaarantuu. Tilannetta arvioidaan veroprosentin laskennallisen korotuksen perusteella. Kompensatiota maksetaan vain hakemuksesta.

Haminan kaupungin mielestä siirtymäkauden vuokrasopimuksen pituus on oltava vähintään viisi vuotta, jota tarvittaessa voidaan pidentää vuodella. Kiinteistöriskit sote-kiinteistöjen osalta ovat kaupungille merkittävät. Riskinä on myös, että kolmen vuoden mittaisen vähimmäissopimusajan osalta ratkaisut tehdään sopimuskauden lopulla nopealla aikataululla, jolloin kaupungilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta reagoida kiinteistöriskin pienentämiseen. Myös kiinteän omaisuuden siirtymisestä sote-maakunnan omistukseen olisi tehtävä linjaukset muutenkin kuin sairaanhoitopiirien omistusten osalta.

Valmistelijat: osallisuusjohtaja Pia Nordman, p. 040 557 5923, talousjohtaja Olli Vilen, p. 041 543 8743, muutosjohtaja Simo Kaksonen, p. 040 199 1830 ja varhaiskasvatuspäällikkö Tiina Palmola, p. 040 056 1386.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää palauttaa asian uudelleen valmisteluun ja antaa lopullisen lausunnon 24.9.2020 klo 15.30 pidettävässä ylimääräisessä kokouksessaan.

Kaupunginhallituksen päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 24.9.2020

Lausuntoa on täydennetty lisäyksillä, jotka on yllä olevaan tekstiin merkitty kursiivilla.

Valmistelija: osallisuusjohtaja Pia Nordman, p. 040 557 5923.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä yllä olevan lausunnon.

Kaupunginhallituksen päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi:
STM

Oikaisuvaatimusohje ja valitusosoitus

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa:

Pykälät

174 - 178

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

Pykälät

-

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Pykälät

-

Päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään

Haminan kaupunginhallitus
Puistokatu 2, PL 70
49400 HAMINA
Sähköposti: kirjaamo@hamina.fi
Puhelin: 05-749 2500

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. *Kunnan jäsenen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava päätös, johon haetaan oikaisua, miten päätöstä halutaan oikaistavaksi sekä ja millä perusteella oikaisua vaaditaan. Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Haminan kaupungin kirjaamoon viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä klo 16.00 mennessä.

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus
ja valitusaika

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella

Pykälät

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksella vain se, joka on tehnyt alkuperäistä päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen. Mikäli alkuperäinen päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa tähän päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta valitusaikaan.

Valitus

Kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai
- päätös on muuten lainvastainen

Valittajan tulee esittää valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot (postiosoite). Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. "

Valitukseen on liitettävä valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi sekä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi.

Valitusviranomainen

Kunnallisvalitus tehdään **Itä-Suomen hallinto-oikeudelle**

Minna Canthin katu 64, PL 1744
70101 KUOPIO
ita-suomi.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään.